

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	2	2
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester
(2122)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper : II Cartography-I (Only for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 20

Note :— (i) Attempt **FIVE** questions in all.

(ii) Question No. 1 is compulsory.

(iii) Attempt **ONE** question from each unit.

(iv) Candidates can use stencils, calculators, coloured pencils and sketch pens.

(v) Candidates can ask for drawing sheets.

1. Give short answers to any **FOUR** of the following :—

(i) Define map.

(ii) What is R.F. ?

(iii) How many furlongs in one mile ?

- (iv) The R.F. of a map is 1: 3,16,800; convert it into statement of scale showing miles.
- (v) What is Large and Small Scale ?
- (vi) What are Cardinal points ? 1×4

UNIT—I

2. Write a brief note on the importance of map for a Geographer. 4
3. Draw a diagram for showing the major Latitudes and Longitudes on the Globe. 4

UNIT—II

4. Define scale. Discuss the different methods for representing scale. 1+3=4
5. The R.F. of a map is 1: 63, 360. Draw a linear scale to read miles and furlongs. 4

UNIT—III

6. A Ship is hit by sea storm and drift as follows :
- 40 kms N, 28 kms NW, 36 kms W, 52 kms in S, and 29 kms SE.
- (a) Plot the course of this ship on a scale of 1cm:10 kms and
- (b) Find out the distance between its initial and final positions. 3+1=4

7. With the help of diagrams discuss the following methods for finding true north.:

(a) Pole Star Method

(b) Southern Cross Method.

2+2=4

UNIT—IV

8. Discuss the meaning, elements and uses of Surveying. 4

9. Write a detailed note on the Chain and Tape Survey. 4

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (i) सभी में से पाँच प्रश्न करें।

(ii) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(iii) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें।

(iv) विद्यार्थी स्टेंसिल, कैलकुलेटर, रंगीन पेंसिल और स्केच पेन का उपयोग कर सकते हैं।

(v) विद्यार्थी ड्राइंग शीट मांग सकते हैं।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं चार के संक्षिप्त उत्तर दीजिए :—

(i) मानचित्र को परिभाषित कीजिए।

(ii) R.F. क्या है ?

(iii) एक मील में कितने फर्लांग होते हैं ?

(iv) एक नक्शे का R.F. 1:3, 16,800 है; इसे मील दिखाने वाले पैमाने के विवरण में परिवर्तित करें।

(v) बड़े और छोटे पैमाने क्या हैं ?

(vi) कार्डिनल पॉइंट क्या हैं ?

1×4

यूनिट-I

2. भूगोलवेत्ता के लिए मानचित्र के महत्व पर एक संक्षिप्त नोट लिखिए।

4

3. ग्लोब पर प्रमुख अक्षांशों और देशांतरों को दिखाने के लिए एक आरेख बनाएं।

4

यूनिट-II

4. पैमाने को परिभाषित कीजिए। पैमाने को निरूपित करने की विभिन्न पद्धतियों की विवेचना कीजिए।

1+3=4

5. एक नक्शे का R.F. 1:63, 360 है। मील और फर्लांग पढ़ने के लिए एक रैखिक पैमाना बनाएं।

4

यूनिट-III

6. एक जहाज समुद्री तूफान से टकराता है और इस प्रकार बहाव करता है :

40 kms N, 28 kms NW, 36 kms W, 52 kms in S, और 29 kms SE.

(a) 1 cm:10 kms के एक पैमाने पर इस जहाज के मार्ग का नक्शा बनाएं।

(b) इसके प्रारंभिक और अंतिम स्थितियों के बीच की दूरी का पता लगाएं।

3+1=4

7. ਸਹੀ ਨੱਥ ਖੋਜਣੇ ਕੇ ਲਿਏ ਆਰੇਖੋਂ ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ ਸੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਛਤੀਯੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :

(a) ਧ੍ਰੁਵ ਸਿਤਾਰਾ ਪਛਤੀ

(b) ਦਕਸ਼ਿਣੀ ਕ੍ਰਾੱਸ ਪਛਤੀ।

2+2=4

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਰਵੇਖਣ ਕੇ ਅਰਥ, ਤਤਵੋਂ ਔਰ ਉਪਯੋਗੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4

9. ਸ਼੍ਰੰਖਲਾ ਔਰ ਟੇਪ ਸਰਵੇਖਣ ਪਰ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ।

4

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (i) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(ii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(iii) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(iv) ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਟੈਂਸਿਲ, ਕੈਲਕੂਲੇਟਰ, ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨਸਿਲ ਅਤੇ ਸਕੈਚ ਪੈਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(v) ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਰਾਇੰਗ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਨਕਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(ii) R.F. ਕੀ ਹੈ ?

(iii) ਇੱਕ ਮੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਫਰਲਾਂਗ ਹਨ ?

(iv) ਇੱਕ ਨਕਸ਼ੇ ਦਾ R.F. 1:3, 16,800 ਹੈ; ਇਸਨੂੰ ਮੀਲ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਵਿਵਰਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ।

(v) ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਪੈਮਾਨਾ ਕੀ ਹੈ ?

(vi) ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਕੀ ਹਨ ?

1×4

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਭੂਗੋਲ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਲਈ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

4.

3. ਗਲੋਬ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰੇਖ ਬਣਾਓ।

4

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

1+3=4

5. ਇੱਕ ਨਕਸ਼ੇ ਦਾ R.F. 1:63, 360 ਹੈ। ਮੀਲ ਅਤੇ ਫਰਲਾਂਗ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੇਖਿਕ ਪੈਮਾਨਾ ਬਣਾਓ।

4

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਹਿਣ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

40 kms N; 28 kms NW, 36 kms W, 52 kms in S, and 29 kms SE.

(a) 1 cm:10 kms ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਓ।

(b) ਇਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ।

3+1=4

7. ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :

(a) ਪੋਲ ਸਟਾਰ ਵਿਧੀ

(b) ਦੱਖਣੀ ਕਰਾਸ ਵਿਧੀ।

2+2=4

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅਰਥ, ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4

9. ਚੇਨ ਅਤੇ ਟੇਪ ਸਰਵੇਖਣ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

4